

Elering AS
ELEKTRIENERGIA BILANSILEPINGU
TÜÜPTINGIMUSED

1. Üldsätted.....	2
2. Mõisted.....	2
3. Lepingu ese	3
4. Lepingu kehtivus	3
5. Bilansipiirkonna määramine	3
6. Bilansihaldur	4
7. Bilansi planeerimine.....	4
8. Bilansi selgitamine	6
9. Bilansienergia hind.....	7
10. Bilansienergia ost ja müük	7
11. Garantiid.....	8
12. Süsteemihalduri õigused ja kohustused.....	9
13. Bilansihalduri õigused ja kohustused.....	10
14. Kahju hüvitamine	10
15. Lepingu muutmine ja ülesütlemine	11
16. Tahteavaldused.....	11

1. Üldsätted

- 1.1. Käesolevad “Elektrienergia bilansilepingu tüüptingimused” (edaspidi: tüüptingimused) määravad kindlaks Elering AS (edaspidi: süsteemihaldur) õigused ja kohustused bilansihaldurile süsteemihalduri ja bilansihalduri vahel sõlmitud elektrienergia bilansilepingu alusel süsteemivastutuse teenuste osutamisel ning bilansihalduri õigused ja kohustused elektrienergia bilansilepingu täitmisel;
- 1.2. Tüüptingimused on elektrienergia bilansilepingu lahutamatuks osaks;
- 1.3. Bilansihaldurite poolt esitatavad bilansiplaanid ning bilansiplaanide muudatused esitatakse süsteemihaldurile Kesk-Euroopa suve- või talveajas ehk CE(S)T ajas, välja arvatud juhul kui süsteemihaldur ei ole määranud teisiti. Kõik ülejäänud tüüptingimustes toodud tähtajad ja kirjeldatud tegevused on kohalikus ehk EE(S)T ajas;
- 1.4. Käesolevate tüüptingimuste mõistes käsitletakse Eesti elektrisüsteemi planeerimise piirkonda ja bilansienergia hinnapiirkonda tervikuna ühe ja sama piirkonnana;
- 1.5. Seaduse olulisest põhimõttest kõrvale kalduv tüüptingimus on tühine.

2. Mõisted

Tüüptingimustes kasutatakse mõisteid õigusaktides sätestatud tähenduses või alljärgnevas tähenduses:

- 2.1. Aruandeperiood - üks kalendrikuu;
- 2.2. Bilansienergia - elektrienergia, mida bilansi hoidmise eesmärgil ostab ja müüb süsteemihaldur bilansihalduriga sõlmitud bilansilepingu alusel;
- 2.3. Bilansienergia hind - on hind, olgu see positiivne, null või negatiivne, mis arvutatakse iga selgitusperioodi ja eabilansi suuna kohta;
- 2.4. Bilansienergia kogumaksumus - on summa, mis saadakse bilansienergia koguse ja bilansienergia hinna korrutamise teel;
- 2.5. Bilansiplaan - andmete kogum bilansihalduri bilansipiirkonna planeeritava tarbimise, tootmise ja määratud tarnete kohta;
- 2.6. Bilansipiirkond - bilansihaldur ja tema katkematus avatud tarnete ahelas olevad turuosalised, kelle bilansi selgitamisel võetakse aluseks bilansihalduriga bilansilepingus kokkulepitud mõõtepunktide mõõteandmed;
- 2.7. Bilansiteenuse administratiivkulu bilansihaldurile - on tasu, mida süsteemihaldur rakendab bilansihaldurile süsteemihalduri poolse bilansivastutuse administratiivkulu katteks;
- 2.8. Bilansiteenuse kogumaksumus - on summa, mis saadakse bilansienergia kogumaksumuse ja bilansiteenuse administratiivkulu tasu summana;
- 2.9. Eabilanss - bilansihalduri jaoks arvutatud elektrienergia kogus, mis väljendub iga selgitusperioodi lõikes erinevust mõõdetud tarne ja määratud tarne vahel ning samuti võttes arvesse süsteemihalduri poolt aktiveeritud reguleerimisenergia tarnet vastava bilansihalduri bilansipiirkonnast;
- 2.10. Elektrisüsteem - elektri tootmise ja edastamise tehniline süsteem, mille moodustavad Eesti territooriumil asuvad elektrijaamad ning neid üksteisega ja tarbijatega ühendav võrk koos vastavate juhtimis-, kaitse- ja sidesüsteemidega;

- 2.11. Kauplemisperiood - täistund. Päeva esimene tund on 00.00 kuni 01.00 ja viimane tund on 23.00 kuni 00.00 vastavalt bilansiplaani esitamise ajatsoonile;
- 2.12. Leping - bilansihalduri ja süsteemihalduri vahel sõlmitud bilansileping koos kõigi selle muudatuste, lisade ja lahutamatu osadega, sealhulgas tüüptingimustega;
- 2.13. Reguleerimisenergia - süsteemihalduri poolt bilansi tagamiseks aktiveeritud reguleerimisreservi või avariireservvõimsuse pakkumise energia, mida süsteemihaldur kasutab tootmise ja tarbimise suurendamiseks või vähendamiseks vastavuses seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktidega ning tema poolt sõlmitud lepingutega;
- 2.14. Reguleerimisenergia hind - bilansienergia hinna arvutamisel kasutatav peamine hinnakomponent nendel selgitusperioodidel, mil Balti süsteemihaldur on reguleerimisenergiat aktiveerinud;
- 2.15. Selgitusperiood - täistund ehk üks (1) tund, mille kohta eabilanss on arvutatud vastavalt bilansiselgituse esitamise ajatsoonile;
- 2.16. Välditud reguleerimisenergia väärtus – bilansienergia hinna arvutamisel kasutatav peamine hinnakomponent nendel selgitusperioodidel, mil Balti süsteemihaldur ei ole reguleerimisenergiat aktiveerinud;
- 2.17. Neutraalsuskomponent – bilansienergia hinna arvutamisel kasutatav lisakomponent, mida süsteemihaldur rakendab finantsneutraalsuse tagamiseks;

3. Lepingu ese

- 3.1. Lepingu alusel süsteemihaldur müüb bilansihaldurile või ostab temalt avatud tarnena igal selgitusperioodil tema eabilansi katteks vajaliku koguse bilansienergiat;
- 3.2. Bilansihaldur ei tohi ettekavatsetult bilansienergiat kasutada, mis tähendab et lepinguga ei ole lubatud etteprognoositav süstemaatiline bilansienergia ost või müük.

4. Lepingu kehtivus

- 4.1. Leping jõustub pärast lepingu sõlmimist poolte vahel eraldi allkirjastatava aktiga kokkulepitava kalendrikuu 1. kuupäeva kella 00.00-st tingimusel, et bilansihaldur on süsteemihaldurile esitanud ja üle kandnud lepingu punktis 11 toodud garantiid ja et bilansihaldur ei oma ühtegi teist avatud tarnijat peale süsteemihalduri ning bilansihalduril on olemas oma ülesannete täitmist võimaldavad infosüsteemid.

5. Bilansipiirkonna määramine

- 5.1. Bilansipiirkonna andmed hallatakse andmevahetusplatvormis;
- 5.2. Avatud tarne ahela muudatuse korral esitab bilansihaldur andmevahetusplatvormis avatud tarne lepingu teate, mis peab sisaldama tarneahelasse juurde lisanduva või eralduva turuosalise nime ja EIC koodi, mõõtepunkti(de) EIC koodi (koode), avatud tarne lepingu algusaega ja lõppaega. Nimetatud andmed tuleb esitada andmevahetusplatvormi formaadi kohaselt järgides õigusaktides sätestatud avatud tarne ahela muudatuse nõudeid;
- 5.3. Avatud tarne ahela reeglid on määratud elektrituruseaduses ja Vabariigi Valitsuse 26.06.2003 määruses 184 (võrgueeskiri).

6. Bilansihaldur

- 6.1. Bilansihaldurina tegutsemiseks tuleb ettevõttel sõlmida süsteemihalduriga elektrienergia bilansileping. Selleks tuleb:
 - 6.1.1. esitada süsteemihalduri üldkontaktile info@elering.ee taotlus bilansihaldurina registreerimiseks;
 - 6.1.2. omada ning edukalt testida bilansihaldusega seotud andmevahetuseks infotehnoloogilisi lahendusi sellises korras, mis vastavad süsteemihalduri poolt määratud andmevahetuse nõuetele;
 - 6.1.3. sõlmida süsteemihalduriga andmelao live-keskkonna kasutamiseks lepingu;
 - 6.1.4. tasuta või esitada süsteemihaldurile garantiid vastavalt tüüptingimuste ptk 11;
 - 6.1.5. vastama seadusandluses ning bilansilepingus määratud bilansihaldurina tegutsemise nõuetele.

7. Bilansi planeerimine

- 7.1. Bilansi planeerimisele kohalduvad üldnõuded.
 - 7.1.1. Bilansihalduri poolt süsteemihaldurile esitatav bilansiplaan peab sisaldama 0,1 MWh täpsusega järgmisi andmeid:
 - 7.1.1.1. tootmise detailne plaan, millest on maha arvestatud elektrijaamade omatarve. Eraldi tuleb näidata:
 - a. kõikide üle 10 MW nimivõimsusega elektrijaamade ning üle 10 MW nimivõimsusega tootmisseadmete tootmisplaanid;
 - b. alla 10 MW nimivõimsusega elektrijaamade ja tootmisseadmete, mille tootmisplaanid ei kuulu punktide 7.1.1.1.c ning 7.1.1.1.d kohaselt esitatud plaanide koosseisu, tootmise koondplaan;
 - c. kõikide alates 1 MW summaarse nimivõimsusega tuule- ja päikeseelektri jaamade tootmisplaanid;
 - d. alla 1 MW summaarse nimivõimsusega tuule- ja päikeseelektri jaamade tootmise koondplaan eraldi näidatuna.
 - 7.1.1.2. summaarne tarbimine bilansihalduri bilansipiirkonnas;
 - 7.1.1.3. koondandmed bilansihalduri bilansipiirkonda kuuluvate turuosaliste ja teiste bilansihaldurite bilansipiirkondadesse kuuluvate turuosaliste vaheliste määratud tarnete kohta bilansihaldurite kaupa;
 - 7.1.1.4. koondandmed bilansihalduri bilansipiirkonda kuuluvate turuosaliste elektrikörsi määratud tarnete kohta;
 - 7.1.2. Süsteemihaldurile esitatav bilansiplaan esitatakse elektrooniliselt süsteemihalduri poolt kehtestatud viisil vastavalt lepingule lisatud vormi näidisele;
 - 7.1.3. Süsteemihaldurile esitatav päev-ette ja päevasised bilansiplaanid peavad olema tasakaalus kõikide kauplemisperioodide lõikes. Bilansiplaani päevasisesel korrigeerimisel, mis on tingitud bilansihalduri portfellis ettenägematul põhjusel tekkinud prognoositavast eabilansist, mille mõju kestab kauem kui üks tund võib bilansihaldur korrigeerida päevasisest bilansiplaani selliselt, et tasakaalus on kõik kauplemiseks suletud tunnid ning teiste tundide osas ei pea bilansiplaan olema tasakaalus.
- 7.2. Nõuded bilansiplaanide esitamisele ja päev-ette kauplemisele.

- 7.2.1. Bilansihaldur esitab süsteemihaldurile bilansiplaani järgmise päeva kohta kauplemisperioodide lõikes iga päev kella 15.30-ks vastavalt punktis 7.1. toodud andmetele;
- 7.2.2. Kui süsteemihaldur loeb esitatud bilansiplaani tehniliselt või esitatud andmete tõttu mitte lubatavaks, siis teavitab ta sellest bilansihaldurit nii kiiresti kui võimalik koos põhjuse selgitamisega, kuid mitte hiljem kui kella 16.00-ks;
- 7.2.3. Kui bilansihalduri bilansiplaanis andmed elektribörsi tarnete osas erinevad elektribörsi korraldaja poolt esitatud andmetest, võtab süsteemihaldur aluseks elektribörsi korraldaja poolt esitatud andmed;
- 7.2.4. Kui bilansihaldurid ei jõua omavahelistes määratud tarnetes kokkuleppele, siis rakendab süsteemihaldur väiksema koguse reeglit ehk võtab aluseks väiksema väärtuse esitanud bilansihalduri tarne;
- 7.2.5. Punktis 7.2.2 toodud juhtudel on bilansihaldur kohustatud esitama süsteemihaldurile korrigeeritud ja vastaspooltega kooskõlastatud uued muudetud bilansiplaani nii kiiresti kui võimalik, kuid mitte hiljem kui kella 16.30-ks;
- 7.2.6. Süsteemihaldur esitab bilansihaldurile kinnitatud päeva bilansiplaani eelneval päeval:
 - 7.2.6.1. kui punktis 7.2.2 kirjeldatud tegevust ei ole vaja rakendada, siis hiljemalt kella 16.00-ks;
 - 7.2.6.2. kui punktis 7.2.2 kirjeldatud tegevust on vaja rakendada, siis hiljemalt kella 17.00-ks.
- 7.3. Päevasisene kauplemine ja bilansiplaanide muutmine.
 - 7.3.1. Juhul, kui bilansihaldur või tema avatud tarne ahelas olev turuosaline on kaubelnud päevasisesel elektribörsil või bilansihaldur soovib muuta bilansiplaanis esitatud määratud tarneid elektribörsi välise kaubandusega (see tähendab kaubandust teise bilansiportfelliga) tuleb bilansihalduril esitada vastav bilansiplaani muudatus süsteemihaldurile mitte hiljem kui kümme (10) minutit peale päevasise elektribörsi kauplemise sulgemise aega. Bilansiplaanis peavad sisalduma kõik turutehingud kõigi antud päeva tundide kohta, mis on tehtud vastava tunni turu sulgumise ajani;
 - 7.3.2. Süsteemihaldur kinnitab vastavalt punktile 7.3.1 esitatud muudatuse(d) bilansiplaanis üksnes juhul, kui on saanud vastava taotluse ka bilansihaldurilt, kelle bilanssi muudatus mõjutab või kui on saanud vastavad andmed elektribörsi korraldajalt ning muudatused on tehniliselt lubatavad;
 - 7.3.3. Kui bilansihalduri poolt esitatud andmed erinevad elektribörsi korraldaja poolt esitatud andmetest, võtab süsteemihaldur aluseks elektribörsi korraldaja poolt esitatud andmed;
 - 7.3.4. Kui bilansihalduri poolt esitatud andmed erinevad teise bilansihalduri poolt esitatud andmetest hiljemalt punktis 7.3.1 toodud bilansiplaani esitamise tähtaja saabumisel, süsteemihaldur muudatust ei kinnita ning bilansiplaaniks loetakse viimane süsteemihalduri poolt kinnitatud bilansiplaan vastava kauplemisperioodi kohta;
 - 7.3.5. Süsteemihaldur teavitab bilansihaldurit lõplikult korrigeeritud bilansiplaanist hiljemalt 10 minutit enne kauplemisperioodi algust;
 - 7.3.6. Bilansi korrigeerimise käigus süsteemihalduriga kokkulepitud tärned loetakse bilansi selgitamisel määratud tarneteks;
 - 7.3.7. Päevasisesel elektribörsil saab tehinguid teha vastavalt elektribörsi korraldaja poolt määratud reeglitele;
 - 7.3.8. Kui bilansihaldurid soovivad muuta oma määratud tarneid pärast päevasise kauplemise sulgemise aega kahepoolse kaubandusena, tuleb bilansihalduritel vastav tehing teostada omavahelise tehinguna väljaspool süsteemihalduri bilansiplaneerimise- ja selgitamise korda.

8. Bilansi selgitamine

- 8.1. Süsteemihaldur on kohustatud selgitama bilansihalduri poolt ostetud või müüdüd bilansienergia koguse 1 kWh täpsusega iga selgitusperioodi kohta;
- 8.2. Süsteemihaldur arvutab bilansienergia koguse igaks selgitusperioodiks summana bilansihalduri bilansipiirkonna mõõtmispunktide summaarsetest mõõdetud tarnetest, summaarsetest määratud tarnetest ning süsteemihalduri ja bilansihalduri bilansipiirkonnas olevate turuosaliste vahel teostatud summaarsetest reguleerimisenergia tarnetest. Bilansienergia arvutamisel võetakse võrku antud ja ostetud tarded arvesse "+"-märgiga ning võrgust võetud ja müüdüd tarded "-"-märgiga. Jaotusvõrguettevõtja bilansihalduri mõõdetud tarne kogus arvutatakse jaotusvõrgu piirimõõtepunktide tarnekoguste summana, millest on lahutatud teiste bilansihaldurite piirkonnas olevate turuosaliste mõõdetud tarded selle jaotusvõrguettevõtja teeninduspiirkonnas;
- 8.3. Süsteemihaldur on kohustatud bilansihaldurile iga selgitusperioodi kohta esitama aruande (edaspidi: bilansiaruande), mis sisaldab järgmisi andmeid:
 - 8.3.1. bilansihalduri summaarsed mõõdetud tarded bilansihalduri bilansipiirkonnas;
 - 8.3.2. bilansihalduri summaarsed määratud tarded;
 - 8.3.3. reguleerimisenergia tarded süsteemihalduri ja bilansihalduri bilansipiirkonnas olevate turuosaliste vahel, mis olid aktiveeritud süsteemihalduri tellimusel;
 - 8.3.4. bilansihalduri bilansienergia kogus, mis ei sisalda punktis 8.3.3 toodud juhtudel reguleerimisenergia tarneid;
 - 8.3.5. bilansienergia ostu – ning müügihind ilma administratiivkulu komponendita ja ostetud või müüdüd bilansienergia kogumaksumus, mis saadakse bilansienergia koguse (punkt 8.3.4) ja selle hinna korrutamise teel;
 - 8.3.6. bilansiteenuse administratiivkulu komponent ja kogumaksumus aruandeperioodil;
 - 8.3.7. eelmistel perioodidel müüdüd ning ostetud bilansienergia koguste ja/või hindade paranduste kohta;
- 8.4. Esmane bilansi selgitamine toimub kuu lõikes alljärgnevalt:
 - 8.4.1. mõõteandmed mõõtepunktide lõikes on pooltele kättesaadavad andmevahetusplatvormist;
 - 8.4.2. esmase bilansiaruande jaoks arvestuskuu selgitusperioodide summaarsed mõõdetud tarded bilansihalduri bilansipiirkonnas arvutatakse andmevahetusplatvormis iga järgneva kuu 8. kuupäevaks;
 - 8.4.3. süsteemihaldur esitab bilansihaldurile peale punktis 8.4.2 andmete kättesaamist esmase kuu bilansiaruande järgmise tööpäeva kell 12:00ks;
- 8.5. Lõpliku bilansi selgitamiseks:
 - 8.5.1. lõpliku bilansiaruande jaoks summaarsed mõõdetud tarded bilansihalduri bilansipiirkonnas arvutatakse andmevahetusplatvormis kaks kuud peale arvestuskuud 1.kuupäeval;
 - 8.5.2. süsteemihaldur esitab bilansihaldurile lõpliku bilansiaruande hiljemalt järgmise tööpäeva jooksul alates punktis 8.5.1 summaarsete mõõdetud tarnete edastust andmevahetusplatvormis.
- 8.6. Süsteemihaldur juhindub bilansiteenuse administratiivkulude hinnakomponendi arvestusel Konkurentsiameti poolt kooskõlastatud meetodikast.

9. Bilansienergia hind

- 9.1. Süsteemihaldur kasutab bilansienergia hinna arvutamisel järgnevaid komponente: reguleerimisenergia hinda või välditud reguleerimisenergia väärtust, neutraalsuskomponenti ja Baltikumi summaarset bilansienergia suunda.
 - 9.1.1. Süsteemihaldur arvutab välditud reguleerimisenergia väärtuse Baltikumi ühises pakkumiste nimekirjas saadavaloleva pakkumise põhiselt.
 - 9.1.2. Süsteemihaldur arvutab aruandeperioodi kohta neutraalsuskomponendi, mida rakendatakse iga selgitusperioodi kohta, summeerides:
 - 9.1.2.1. Baltikumi süsteemivälise avatud tarne, Baltikumi reguleerimisenergia ning Baltikumi bilansienergia netokulu.
 - 9.1.2.2. Baltikumi bilansienergia absoluutväärtusena, millest on maha arvestatud ülereguleerimise tulemusel tekkinud bilansienergia.
 - 9.1.3. Süsteemihaldur arvutab neutraalsuskomponendi, jagades punktis 9.1.2.2. toodud andmed punktis 9.1.2.1. toodud andmetega.
- 9.2. Süsteemihaldur arvutab bilansienergia hinna sõltuvalt aktiveeritud reguleerimisenergiast:
 - 9.2.1. juhul kui süsteemihaldur on selgitusperioodil teostanud üksnes ülereguleerimist, kujuneb bilansienergia hinnaks ülereguleerimise hind, millele süsteemihaldur on neutraalsuskomponendi juurde liitnud.
 - 9.2.2. juhul kui süsteemihaldur on selgitusperioodil teostanud üksnes allareguleerimist, kujuneb bilansienergia hinnaks allareguleerimise hind, millest süsteemihaldur on neutraalsuskomponendi maha lahutanud;
 - 9.2.3. juhul kui süsteemihaldur on selgitusperioodil teostanud nii üles- kui ka allareguleerimist, määratakse bilansienergia hind sõltuvalt Baltikumi summaarse bilansienergia suunast:
 - 9.2.3.1. kui Baltikumi summaarne bilansienergia on negatiivne, kujuneb bilansienergia hind vastavalt punktis 9.2.1. toodule;
 - 9.2.3.2. kui Baltikumi summaarne bilansienergia on positiivne, kujuneb bilansienergia hind vastavalt punktis 9.2.2. toodule;
 - 9.2.4. juhul kui süsteemihaldur ei ole selgitusperioodil reguleerimisenergiat aktiveerinud, rakendab süsteemihaldur bilansienergia hinna arvutamisel punktis 9.1.1. kirjeldatud välditud reguleerimisenergia väärtust:
 - 9.2.4.1. kui Baltikumi summaarne bilansienergia on negatiivne, kujuneb bilansienergia hinnaks madalaima hinnaga ülereguleerimisepakkumise hind, millele süsteemihaldur on neutraalsuskomponendi juurde liitnud.
 - 9.2.4.2. kui Baltikumi summaarne bilansienergia on positiivne, kujuneb välditud reguleerimisenergia väärtuseks kõrgeima hinnaga allareguleerimisepakkumise hind, millest süsteemihaldur on neutraalsuskomponendi maha lahutanud.

10. Bilansienergia ost ja müük

- 10.1. Kui bilansi selgitamise tulemusena on bilansihalduri bilansienergia kogus mistahes selgitusperioodil mistahes põhjusel, sh vea või puuduste tõttu bilansihalduri poolt esitatud andmetes oma piirkonna planeeritavate tarnete kohta, negatiivne, siis loetakse, et süsteemihaldur on sellel selgitusperioodil müünud bilansihaldurile bilansienergiat koguses, mis on vajalik bilansihalduri bilansi hoidmiseks sellel selgitusperioodil;

- 10.2. Kui bilansi selgitamise tulemusena on bilansihalduri bilansienergia kogus mistahes selgitusperioodil mistahes põhjusel, sh vea või puuduste tõttu bilansihalduri poolt esitatud andmetes oma piirkonna planeeritavate tarnete kohta, positiivne, siis loetakse, et bilansihaldur on sellel selgitusperioodil münud süsteemihaldurile bilansienergiat koguses, mis on vajalik bilansihalduri bilansi hoidmiseks sellel selgitusperioodil;
- 10.3. Süsteemihaldur arvutab seaduse alusel koostatud ja avalikustatud metoodika järgi igaks selgitusperioodiks hinnad nii ostetud kui müüdü bilansienergiale;
- 10.4. Bilansihaldurile müüdü bilansienergia maksumus saadakse aruandeperioodi kõigis selgitusperioodides süsteemihalduri poolt bilansihaldurile müüdü bilansienergia maksumuste summeerimise teel;
- 10.5. Süsteemihaldurile müüdü bilansienergia maksumus saadakse aruandeperioodi kõigis selgitusperioodides süsteemihalduri poolt bilansihaldurilt ostetud bilansienergia maksumuste summeerimise teel.

11. Garantiid

- 11.1. Bilansihaldur on kohustatud esitama süsteemihaldurile püsi – ja muutgarantiid lepingu punktis 11 toodud korras;
- 11.2. Bilansihaldur on kohustatud esitama süsteemihaldurile hiljemalt lepingu jõustumise päevaks püsigarantiina viimase poolt aktsepteeritava panga garantii summas 31 955 eurot, mis peab kehtima kogu lepingu kehtivuse aja ja vähemalt neli kuud pärast lepingu lõppemist. Alternatiivina võib kasutada ka deposiiti süsteemihalduri kontol eelpooltoodud summa ja kehtivusaja tingimustel. Süsteemihaldur ei tagasta bilansihaldurile püsigarantii summade hoidmise eest pangalt saadud intressitulud;
- 11.3. Muutgarantiina on bilansihaldur kohustatud kandma süsteemihalduri poolt kirjalikult teatatud garantiikontole hiljemalt lepingu jõustumise päevaks süsteemihalduri poolt vastavuses õigusaktidega määratud summas. Bilansihaldur kannab nimetatud ülekandega seotud kulud;
- 11.4. Bilansihalduri nõudel vähendab süsteemihaldur garantiikontol olevat muutgarantiid, kui see on suurem poolteistkordsest eelmisel kuul bilansihalduri poolt süsteemihaldurilt ostetud bilansienergia eest makstavast summast, millest on maha lahutatud samal perioodil süsteemihalduri poolt maksmisele kuuluv bilansihaldurilt ostetud bilansienergia eest makstav summa. Selleks kannab süsteemihaldur vähendatava summa bilansihalduri kontole viieteistkümne (15) tööpäeva jooksul alates vastava teate saamisest. Nimetatud pangaülekande teenustasud kannab süsteemihaldur;
- 11.5. Süsteemihalduri nõudel on bilansihaldur kohustatud suurendama garantiikontol olevat muutgarantiid, kui see on väiksem poolteistkordsest eelmisel kuul bilansihalduri poolt süsteemihaldurilt ostetud bilansienergia eest makstavast summast, millest on maha lahutatud samal perioodil süsteemihalduri poolt maksmisele kuuluv bilansihaldurilt ostetud bilansienergia eest makstav summa. Selleks kannab bilansihaldur täiendava summa süsteemihalduri garantiikontole viieteistkümne (15) tööpäeva jooksul alates vastava teate saamisest. Nimetatud pangaülekande teenustasud kannab bilansihaldur;
- 11.6. Süsteemihaldur tagastab bilansihaldurile muutgarantii summade hoidmise eest pangalt saadud intressitulud. Intressitulude arvutus tehakse üks kord aastas kogu kalendriaasta eest ja kantakse üle 15. jaanuariks. Kui leping lõpetatakse ennetähtaegselt, siis tehakse arvestus aasta jooksul tegelikult garantiikontol hoitud aja eest ning tagastatakse pärast lepingust tulenevate kõigi maksete tasumist.

12. Süsteemihalduri õigused ja kohustused

12.1. Süsteemihaldur on kohustatud:

- 12.1.1. tagama igal ajahetkel süsteemi varustuskindluse ja bilansi;
- 12.1.2. korraldama piiriüleseks energiakaubanduseks elektrisüsteemi läbilaskevõimsuste juhtimise ning avaldama läbilaskevõimsuste juhtimise põhimõtted oma veebilehel;
- 12.1.3. müüma bilansihaldurile bilansienergiat nendel selgitusperioodidel, mil viimase bilansipiirkonnas olevate turuosaliste poolt määratud tarnetega ostetud ja võrku antud elektrienergia koguste summa on väiksem tema bilansipiirkonnas olevate turuosaliste poolt määratud tarnetega müüdud ja võrgust võetud elektrienergia koguste summast;
- 12.1.4. ostma bilansihaldurilt bilansienergiat nendel selgitusperioodidel, mil viimase bilansipiirkonnas olevate turuosaliste poolt määratud tarnetega ostetud ja võrku antud elektrienergia koguste summa on suurem tema bilansipiirkonnas olevate turuosaliste poolt määratud tarnetega müüdud ja võrgust võetud elektrienergia koguste summast;
- 12.1.5. korraldama bilansihalduri bilansi selgitamise ja sellega seotud infovahetuse;
- 12.1.6. järgima oma kohustuste täitmiseks vajalikku elektrienergiat ja reguleerimisvõimsust ostes ning asjakohaseid teenuseid kasutades vabaturupõhimõtteid ja turuosaliste võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtet;
- 12.1.7. kasutama bilansienergia hinna kujundamisel võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtet;
- 12.1.8. hoidma lepingu kehtivuse ajal, samuti pärast lepingu lõppemist saladuses seoses lepingu sõlmimisega ja selle täitmisega talle bilansihalduri kohta teatavaks saanud mistahes teavet, mille avaldamine võib kahjustada viimase huve või mille saladuses hoidmise vastu bilansihalduril eeldatavalt on või võib olla huvi;
- 12.1.9. teavitama bilansihaldurit esimesel võimalusel teadaolevatest tehnilistest piirangutest, mis eeldatavalt võivad mõjutada bilansihalduri planeeritavaid tarneid;
- 12.1.10. avaldama bilansienergia ostu – ning müügihinnad oma veebilehel selgitusperioodide lõikes hiljemalt kalendrikuu viiendaks (5) tööpäevaks peale arvestuskuud;
- 12.1.11. avaldama oma veebilehel Konkurentsiametiga kooskõlastatud „Bilansiteenuse hinna arvutamise meetodika“, bilansiteenuse administratiivkulude hinnakomponendi ning bilansiselgituse meetodika, teavitades selles bilansihaldureid vähemalt kolmkümmend (30) päeva ette;
- 12.1.12. tasuma kõik lepingus ettenähtud maksed tähtajaks.

12.2. Süsteemihalduril on õigus:

- 12.2.1. seada piiranguid bilansihalduri bilansipiirkonda kuuluvate turuosaliste tarnetele seaduses ettenähtud juhtudel;
- 12.2.2. muuta lepingus sätestatud infovahetuse infotehnoloogilisi lahendusi ning nõuda bilansihaldurilt valmisolekut nimetatud muutusteks süsteemihalduri poolt seatud tähtajaks, teatades sellest bilansihaldurile kolmkümmend (30) päeva ette. Bilansihaldurile väga mahukate muudatuste teostamiseks on bilansihalduril õigus taotleda süsteemihaldurilt täiendavat ajapikendust koos ajapikenduse vajamise põhjendusega. Juhul kui süsteemihalduri hinnangul on ajapikendus põhjendatud lepitakse süsteemihalduri ja bilansihalduri vahel kokku uus tähtaeg infotehnoloogiliste lahenduste muutmiseks;
- 12.2.3. ühepoolselt muuta bilansihalduri poolt mitterõuetekohaselt esitatud bilansiplaani ja viia bilansiplaan tasakaalu vastavalt punktides 7.2.2 ja 7.3.4 toodud põhimõtetele.

13. Bilansihalduri õigused ja kohustused

- 13.1. Bilansihaldur on kohustatud:
 - 13.1.1. korraldama bilansi selgitamise ja sellega seotud infovahetuse oma piirkonnas;
 - 13.1.2. esitama süsteemihaldurile bilansiplaani, kus toodud määratud tarned on eelnevalt alati kooskõlastatud tarnete vastaspooltega;
 - 13.1.3. jälgima talle süsteemihalduri poolt edastatud teateid ja piiranguid kogu bilansi planeerimise ja juhtimise ajal;
 - 13.1.4. sõlmima süsteemihalduriga andmevahetusplatvormi kasutamiseks lepingu;
 - 13.1.5. hoidma oma bilansienergia ostu ning müüki mõistlikes piirides ning mitte kasutama süsteemihalduri avatud tarnet muuks eesmärgiks, kui oma bilansi prognoosimatute hälvete katmiseks;
 - 13.1.6. tellima piisavalt võimsust, et toime tulla oma elektrienergia müügi kohustuste täitmisega oma klientide ees;
 - 13.1.7. informeerima süsteemihaldurit viimase nõudmisel koheselt eabilansi põhjustest;
 - 13.1.8. alustama süsteemihalduri nõudmisel viivitamatult tegevust oma bilansi tasakaalustamiseks süsteemihalduri poolt aktsepteeritaval tasemel hiljemalt 2 tunni jooksul pärast vastava teate saamist, kui bilansihalduri bilanss ei ole süsteemihalduri hinnangul piisavalt tasakaalus;
 - 13.1.9. varustama süsteemihaldurit kogu vajaliku informatsiooniga, mis on viimasele vajalik seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks süsteemihalduri poolt määratud viisil ja infokandjal;
 - 13.1.10. haldama andmevahetusplatvormis bilansipiirkonda ning tagama, et avatud tarne ahela muudatusega on järgitud kõiki õigusaktides sätestatud sellekohaseid nõudeid;
 - 13.1.11. esitama süsteemihaldurile oma piirkonna avatud tarnete koguste kohta andmed nõuetekohaselt järgides bilansilepingus ja õigusaktides sätestatud sellekohaseid nõudeid;
 - 13.1.12. uuendama oma infotehnoloogilist riist – ja/või tarkvara omal kulul süsteemihalduri poolt seatud tähtajaks, kui süsteemihaldur on teavitanud lepingus ettenähtud infovahetuse infotehnoloogilise lahenduse muutusest mõistliku aja ette ning tegemist on mõistliku muudatusega;
 - 13.1.13. teavitama lepingu lõpetamise korral oma kliente ning nende võrguettevõtjaid, kelle avatud tarnijaks ta on, sellest võimalikult kiiresti;
 - 13.1.14. tasuma kõik lepingus ettenähtud maksed tähtajaks.
- 13.2. Bilansihalduril on õigus saada andmevahetusplatvormist mõõtetulemused nende mõõtepunktide kohta, millega on ühendatud bilansihalduri bilansipiirkonna turuosalised.

14. Kahju hüvitamine

- 14.1. Pool hüvitab teisele poolele lepinguga sätestatud kohustuste täitmata jätmisega või mittekohase täitmisega põhjustatud otsese varalise kahju lepinguga ettenähtud juhtudel ja korras;
- 14.2. Pool peab tekkinud kahjust teadasaamisest mõistliku aja jooksul teatama teisele poolele kirjalikult kahju arvatava suuruse ja kahju hüvitamise aluse, sealhulgas kahju olemasolu ja suurust tõendavad dokumendid;

- 14.3. Pool peab vaatama teise poole kahjunõude läbi ja hüvitama nõudes märgitud kahju kolmekümne (30) päeva jooksul kahjunõude ja punktis 13.2 loetletud dokumentide saamisest või kahjunõude mittetunnistamisel esitama sama tähtaja jooksul kirjalikult oma motiveeritud vastuväited.

15. Lepingu muutmine ja ülesütlemine

- 15.1. Lepingut saab muuta poolte kirjalikul kokkuleppel või muudel lepingus või õigusaktides ettenähtud alustel. Süsteemihalduril on õigus ühepoolset muuta tüüptingimusi järgides tüüptingimuste ühepoolseks muutmiseks seaduses sätestatud korda;
- 15.2. Tüüptingimuste muutmise teatab süsteemihaldur bilansihaldurile kirjalikult. Muudetud tüüptingimused avaldab süsteemihaldur oma veebilehel. Süsteemihaldur kohustub bilansihalduri nõudmisel andma selgitusi muudatuste kohta;
- 15.3. Mistahes ajahetkel kehtivad süsteemihalduri tüüptingimused on lepingu, sealhulgas kõigi selle olemasolevate ja tulevaste lisade, osade, muudatuste ja täienduste lahutamatuks osaks, sõltumata nende vahetust lisamisest lepingule;
- 15.4. Poolel on õigus leping üles öelda, kui teine pool on oluliselt rikkunud lepingust tulenevaid kohustusi ning seda rikkumist ei ole heastatud selleks antud mõistliku aja jooksul. Pool peab teisele poolele lepingu ülesütlemise soovist kirjalikult vähemalt kolmkümmend (30) päeva ette teatama;
- 15.5. Bilansihalduril on õigus leping igal ajal üles öelda, teatades sellest süsteemihaldurile kirjalikult vähemalt kolmkümmend (30) päeva ette;
- 15.6. Pool võib lepingu üles öelda ainult kalendrikuu vahetuse seisuga;
- 15.7. Lepingu lõppemisel mistahes põhjusel, kaasa arvatud lepingu kehtetus, kohaldatakse ka pärast lepingu lõppemist neid lepingu sätteid, mis oma olemuse tõttu sätestavad poolte õigusi ja kohustusi pärast lepingu lõppemist. Eelmises lauses sätestatu kehtib iseäranis sätete kohta, mis määravad poolte vaheliste vaidluste lahendamise, lepingu sätete tõlgendamise viisi, konfidentsiaalsuse ning poolte vastutuse ja kahju hüvitamise. Samuti tuleb sõltumata lepingu lõppemisest täita kõik lõppemise hetkeks juba tekkinud kohustused, sealhulgas tasuda kõik sisse nõutavaks muutunud või lepingu kehtivuse ajal toimunud sündmuse tulemusena pärast lepingu lõppemist sisse nõutavaks muutunud maksed vastavalt lepingule.

16. Tahteavaldused

- 16.1. Kui lepinguga ei ole ette nähtud teisiti, siis kõik lepingu täitmisega või lepingust tulenevate vaidlustega seotud teated, nõusolekud, kooskõlastused ja muud tahteavaldused, samuti muu teave (edaspidi: tahteavaldus) loetakse ametlikult ja kooskõlas lepinguga esitatuks, kui tahteavaldus on antud teisele poolele üle allkirja vastu või edastatud kirja, faksi, elektronposti või muu elektroonilise kanali (nt spetsiaalne infotehnoloogiline lahendus) kaudu saadetud või telefoni teel lepingus märgitud või teisele poolele kirjalikult teatatud kontaktaadressidel või –numbritel;
- 16.2. Teade loetakse kätte antuks, kui:
- 16.2.1. teade on üle antud allkirja vastu;
- 16.2.2. teade on saadetud postiasutuse kaudu tähitud kirjaga;

- 16.2.3. faksi või elektronposti või muu elektroonilise kanali kaudu saadetud lähetus on registreeritud tehnoloogiliselt;
- 16.2.4. telefonikõne on salvestatud.
- 16.3. Kõik tahteavaldused loetakse kehtivalt ja poolte jaoks siduvalt antuks üksnes siis, kui need on tehtud poole poolt otseselt selleks volitatud isikute poolt;
- 16.4. Lepingule allakirjutamisega annavad Pooled nõusoleku bilansivastutusega seotud kõnede salvestamiseks ning kasutada vajaduse korral vastavaid salvestisi antud korralduste või muude bilansihalduri poolt tehtud toimingute tõendamiseks.